

ОДБРАМБЕНА ФУНКЦИЈА ПОЛИЦИЈЕ И МИЛИТАРИЗАМ У ПОЛИЦИЈИ

Петар Б. Ђукић^{1*}

Достављен: 12.9.2025.

Језик рада: Српски

Кориговано: 16.10.2025.

Тип рада: Оригинални рад

Прихваћен: 11.11.2025.

DOI број: 10.5937/vojdolo2504007B

Апстракт: Тема овог рада су два међусобно повезана феномена: одбрамбена функција полиције и милитаризам у полицији. Циљ рада је да се, кроз преглед и анализу релевантне литературе, укаже на специфичности одбрамбене функције полиције, која се активира искључиво у немирнодопским стањима, попут ратног или ванредног стања. У таквим околностима полиција, поред обављања својих редовних послова и задатака из мирнодопског делокруга, делује и као помоћни орган оружаних снага. С друге стране, предмет анализе је и феномен милитаризма у полицији, који се огледа у преузимању војне опреме, тактике, вредности и организационе културе у полицијској организацији. Иако бројна истраживања указују на штетне последице милитаризације, као што су нарушавање односа са заједницом, пораст полицијског насиља и слабљење социјално-услугне функције полиције, рад указује и на парадоксалну везу предметних феномена. Наиме, одређени милитаристички елементи унутар полицијске организације могу олакшати интеграцију полиције у систем одбране у немирнодопском стању, односно приликом активирања њене одбрамбене функције. У раду се закључује да је кључни изазов за савремене полицијске системе проналажење равнотеже између одржавања демократског, услужно оријентисаног модела у мирнодопским условима и потребе за ефикасном трансформацијом у сврху одбране државе у немирнодопским стањима.

Кључне речи: полиција, функција, одбрана, милитаризам, војска

¹ Универзитет у Бањој Луци, Факултет безбједносних наука, Бања Лука, Е-mail: petar.djukic@fbn.unibl.org, <https://orcid.org/0009-0002-3885-125X>

УВОД

У организационом смислу под функцијом подразумевамо скуп свих послова који се обављају са истим циљем, при чему ти послови не морају бити сродни. Напротив, они могу бити веома различити (Subošić i Stevanović, 2023). Тако под функцијом полиције подразумевамо скуп полицијских послова који се обављају са одређеним циљем, обично ради остваривања или заштите одређених друштвених вредности, окупљених под заједничким именитељем – безбедност. Треба нагласити да садржај функције у ширем смислу, поред циљева и послова, обухвата и резултате, критеријуме, начине, методе, али и начела и тзв. „функционалне прописе” (Milošević i Subošić, 2006:400). Будући да је спектар послова и задатака које полиција обавља широк, потребно је њихово раздвајање и груписање у различите функције полиције (Friedman, 2021). Професор Дане Субошић (2017) наводи укупно осам функција полиције: заштитно-безбедносна, управна, кривична, прекршајна, нормативна, образовна, одбрамбена и социјално-услужна. При томе истиче да заштитно-безбедносна функција полиције представља синтезу свих осталих функција, јер је безбедност општи циљ обављања свих полицијских послова. Посматрајући безбедност као циљ, можемо рећи да се у свим демократским друштвима „успешност полиције мери и цени кроз стање безбедности у држави” (Pušelj i Jelenski, 2007: 2). Дакле, суштина полицијске функције, без обзира на различите теоријске приступе, јесте обављање послова у циљу одржавања и унапређења унутрашње безбедности државе, пре свега јавне безбедности (Jović i Šetka, 2024; Masleša, 2011). Међутим, једина ситуација када полицијска функција подразумева рад у функцији спољне безбедности државе јесте немирнодопско стање, када можемо говорити о одбрамбеној функцији полиције. Та функција је строго ограничена и полиција, њеним остваривањем, делује као помоћни орган оружаних снага, углавном под војном командом, обављајући притом све остале послове и задатке из свог редовног делокруга и надлежности. Ово указује на јасну поделу: полиција је примарно задужена за унутрашња питања, док је војска примарно задужена за спољну одбрану (Manning, 2014). Међутим, кроз историју ове функције нису увек биле одвојене и најчешће су биле „у рукама” једног органа – оружаних снага. Наиме, унутрашња безбедност (полицијска функција) и спољна одбрана (војна функција) историјски су се преплитале и биле део исте делатности владајуће класе, односно једне оружане силе која је служила владајућој класи (Robinson & Scaglion, 1987). Отуда и појава одређених милитаристичких обележја и код савремених полицијских организација – милитаризма у полицији. Због тога, ако говоримо о модерном друштву, један од кључних изазова у трансформацији полиције јесте „држати је одвојеном од војске” (Pino & Wiatrowski, 2006:112). Демилитаризација полиције је битан сегмент процеса прилагођавања полицијске организације и функције тековинама демократског друштва, али и процеса приближавања полиције заједници којој служи и чије безбедносне потребе задовољава. То је процес превођења полицијске организације из форме „полувојне формације” у организацију која

заузима ново место и улогу у заједници са којом је партнер, а не „контролор у сталној или потенцијално могућој конфронтацији” (Đukić i dr., 2015).

Тема овог рада биће два међусобно повезана феномена – одбрамбена функција полиције и милитаризам у полицији. Циљ рада је да се, кроз преглед и анализу релевантне литературе, укаже на специфичности одбрамбене функције полиције, која се активира искључиво у немирнодопским стањима, попут ратног или ванредног стања. У таквим околностима полиција, поред обављања својих редовних послова и задатака из мирнодопског делокруга, делује и као помоћни орган оружаних снага. С друге стране, предмет анализе је и феномен милитаризма у полицији, који се огледа у преузимању војне опреме, тактике, вредности и организационе културе у полицијској организацији. Такође, настојаћемо да анализирамо и сублимирамо досадашња истраживања ових проблема како бисмо, истовремено, дали допринос и научно-наставним дисциплинама које се баве организацијом и пословима полиције и војске. Узимајући у обзир ограничења која се односе на обим рада, циљ нам је био и да укажемо на потребу даљег истраживања ове проблематике, али и потребу њеног инкорпорирања у наставне планове и програме одређених научно-образовних институција.

Функције полиције

Да бисмо могли разумети суштину и значај одбрамбене функције полиције, кратко ћемо се осврнути и на њене остале функције. Ове функције полиција остварује у свим условима и стањима, како у мирнодопским (редовним), тако и у немирнодопским (ванредно или ратно стање). Међутим, одбрамбена функција полиције „активира” се само у немирнодопским условима и стањима, када полиција битно мења режим рада и када се чак суспендују, привремено мењају или доносе нови функционални прописи из области унутрашњих послова. Дакле, у наставку ћемо обратити пажњу на остале, редовне функције полиције.

Управна функција полиције односи се на две битне групе полицијских послова. Прва група обухвата послове у вези са контролом законитости рада одређених органа и организација са јавним овлашћењима да обављају одређене управне послове. Ти послови су обично у домену безбедности саобраћаја, производње и промета опасних материја, противпожарне заштите, приватне безбедности и др. Друга група послова из домена управне функције полиције односи се на питања држављанства, јединственог матичног броја грађана, издавања личних исправа, контроле набавке, држања и ношења оружја и муниције и све остале послове који су у вези са тзв. личним статусом грађана (Subošić, 2017). Поред тога, полиција асистира другим државним органима када ти органи нису у могућности да изврше властите одлуке без подршке полиције. Дакле, полиција је задужена да, у оквиру своје управне функције, један део управних послова контролише, а други део да непосредно извршава (Jović i Šetka, 2023).

Као један од субјеката система безбедности, полиција остваривањем своје кривичне функције сузбија криминалитет као конвенционалну безбедносну претњу. Та функција се у литератури дефинише као скуп послова који се одnose на превенцију и репресију криминалитета, тј. спречавање, откривање и

пријављивање кривичних дела, проналажење и привођење њихових учинилаца надлежним органима судске власти, а у циљу остваривања најповољнијег могућег стања безбедности (Subošić, 2017). Истовремено, тиме полиција доприноси остваривању судске функције државе у кривичним стварима.

Прекршајна функција полиције обухвата све активности које се односе на превенцију и репресију прекршаја из различитих области безбедности и друштвеног живота. Ти прекршаји прописани су читавим сетом закона над чијом применом полиција врши надзор (Jovićić i Šetka, 2023). Дакле, реч је о пословима превенције, откривања и процесуирања прекршаја издавањем прекршајног налога или подношењем захтева за покретање прекршајног поступка пред надлежним судом.

Нормативна функција полиције односи се на послове и активности у вези са припремом, изменама и допунама нормативних аката – прописа из области безбедности, превасходно јавне безбедности (најчешће правилника, наредби и упутстава). Такође, учествује у изради прописа и из других области, уколико постоји потреба за укључивање полицијских органа у њихову израду с обзиром на предмет регулisaња. Ова функција полиције доприноси остваривању законодавне функције државе.

У оквиру образовне функције, запослени у полицијској организацију стичу теоријска и практична знања и вештине које су им неопходне за обављање послова на које су распоређени или на која би могли бити распоређени. Треба напоменути да је знање организациона категорија, односно ресурс организације који се користи у сврху постизања максималног нивоа ефикасности (Subošić, 2017). С обзиром на сложеност и бројност полицијских послова и задатака, за полицијску организацију је од изузетне важности управљање знањем. У модерном концепту управљања људским ресурсима у полицији то је и препознато, па се питањима образовања и обуке полицијских кадрова приступа стратешки. Поред тога, предвиђена је и обавеза полицијских службеника да се стално стручно усавршавају. Образовна функција полиције обухвата образовање, обуку и стручно оспособљавање и усавршавање.

У савременим условима, поред традиционалне улоге која се огледа у сузбијању криминалитета, све више до изражаја долази социјална димензија полицијског деловања. Како истичу Вукашиновић-Радочић и Субошић (2007), улога полиције се не исцрпљује само у репресивним функцијама већ се све више огледа у задовољавању потреба и интереса друштва. Овај приступ дефинише тзв. „услужни” или „социјално-услужни” карактер полицијске функције који подразумева ефикасну сарадњу са грађанима и пружање помоћи и услуга не само њима већ и другим државним и недржавним субјектима. На тај начин полиција се трансформише у модеран сервис и јавну службу која, кроз механизме социјалне контроле, доприноси и општем благостању заједнице. Полицајци, као „борци против криминала”, верују да је криминал рационалан избор починилаца, а као главни задатак полиције виде њихово привођење органима судске власти. С друге стране, полицајци као „пружаоци социјалних услуга” сматрају да криминал произилази из сложенијих друштвених узрока. Они се залажу за превенцију, едукацију и изградњу односа са заједницом, што води ка мање агресивном приступу. У пракси не постоје „чисти” типови, али доминантно уверење

обликује улогу полиције (Novak et al., 2022). Дакле, у демократском друштву полицију не можемо доживљавати само као организацију која сузбија криминал, уз кориштење средстава принуде, односно силе. Полиција је еволуирала у организацију која има наглашену социјално-услужну димензију и која је, сходно томе, „сервис“ који грађанима пружа „услуге безбедности“. У вези с тим, полиција је најчешће онај орган који први поступа у различитим ситуацијама и догађајима за које се испостави да чак и нису у њеној надлежности. Још је Битнер (Bittner, 1970) писао да основна функција полиције није пуко провођење закона, него и реаговање на хитне, неодређене, конфликтне и непредвидиве ситуације, које не морају увек бити у њеној искључивој надлежности. У том контексту, а како наводи Рајс (Reiss, 1971), полиција је водећа служба заједнице за реаговање у ванредним ситуацијама личне и друштвене природе. Када им је потребна помоћ, грађани ће се прво обратити полицији, без обзира да ли је за решење њиховог проблема можда надлежна нека друга јавна служба. Ту, пре свега, мислимо на пружање разних видова помоћи грађанима, савета и информација, упућивање на надлежне субјекте, пружање прве помоћи и слично. Пушелџић и Јеленски (2007) нпр. говоре о услужном моделу рада полиције, који подразумева улогу полиције као помагача грађанима и модератора у решавању њихових проблема.

Након што смо укратко описали остале функције полиције, посебну пажњу ћемо, сходно теми и циљевима овог рада, обратити на одбрамбену функцију полиције.

Одбрамбена функција полиције

Ако говоримо о одређеном стању у ком се држава нађе и ако је то стање такво да онемогућава нормално функционисање државе и друштва (кризно стање), организација и функција полиције трпе одређење промене. Наиме, полиција прелази из стандардног режима рада у кризни, при чему њени задаци обично подразумевају обезбеђење угрожених подручја, успостављање и одржавање јавног реда, организацију заштите и спасавања људи и имовине те сузбијање криминалног понашања у условима појачане друштвене нестабилности (тзв. „опортунистичког криминала“). Полицијске снаге тада делују у координацији са другим субјектима система безбедности, али у оквиру јединственог система управљања (Рејановић и др., 2018). У првом реду улога полиције зависи од тога да ли она може да представља продужену руку владе за заповедање и координацију, или се њена улога своди на пружање помоћи неком другом органу, најчешће војсци (Kešetović i dr., 2013).

Постоји одређен број посебних безбедносних стања у којима се држава може наћи, при чему у литератури постоје различите класификације. Углавном су то немирнодопска и друга посебна безбедносна стања која надлежни државни органи проглашавају на уставом прописан начин.² Када говоримо о рату или ору-

² У најопштијем смислу, безбедносна стања могу се поделити на мирнодопска, немирнодопска и друга посебна безбедносна стања. Зависно од форме и интензитета угрожавања безбедности, немирнодопска и друга посебна безбедносна стања класификују се у складу са националним правом. Обично се врши подела на ратно и ванредно стање (Stevanović i Subošić, 2013: 143).

жаном сукобу, односно ратном стању, тада полиција преузима проширене функције – од обавештајног рада и контроле кретања, до борбе против тероризма и заштите стратешких објеката. Улога полиције и даље се примарно односи на очување унутрашње стабилности и спровођење мера јавне безбедности, али у координацији са оружаним снагама, као њихов помоћни орган (Pejanović i dr., 2018). Дакле, у овом случају говоримо о одбрамбеној функцији полиције. У условима ратног или ванредног стања улога полиције је прописана законом, односно нормама националног, али и међународног права. Веома је значајно да се полиција прилагоди, и у организационом и у функционалном смислу, оним актима који су и донесени ради отклањања таквог стања. Следствено томе, полиција мења режим рада на предвиђени начин те прилагођава своју организацију. Треба нагласити да полиција не преузима улогу војске али, на посредан начин, подржава војне напоре у одбрани земље, уз обавезно обављање својих редовних послова и задатака, које врши и у мирнодопском стању, односно остваривања свих функција које смо претходно описали.

Основна питања из домена одбрамбене функције полиције тичу се међусобног односа војске и полиције, као и специфичности организације и надлежности полиције у условима ванредног или ратног стања, односно немирнодопског стања. Садржај одбрамбене функције полиције одређен је посебним правним режимом – правним прописима, и то примарно нормама из области одбране и унутрашњих послова. Поред тога, основна начела одбрамбене функције полиције дефинисана су и међународним ратним, хуманитарним и полицијским правом, као и правом о људским правима. Примера ради, према Женевској конвенцији полицијски службеници имају статус цивила током ратног стања, уз изузетак оних полицијских службеника који су, индивидуално или у саставу јединице полиције којој припадају, ушли у састав оружаних снага и имају статус бораца (Stevanović i dr., 2012). Ово истовремено значи да полиција као организација, њени припадници и њени објекти не могу представљати легитимни војни циљ, осим оног дела који је ангажован у саставу војске и под војном командом, али само за време док такво ангажовање траје. Приликом оваквог ангажовања конкретни организациони делови полиције су под војном командом (садејство). У свим осталим ситуацијама, током немирнодопског стања, односи полиције и војске заснивају се на сарадњи, као облику координације.

Током трајања немирнодопског стања полиција прилагођава властиту организацију и функцију новонасталим околностима, али и евентуално новим прописима који су донесени с циљем управљања кризом (нпр. уредбе са законском снагом). Организационе промене подразумевају ангажовање већег броја полицијских службеника, активирање резервних или помоћних састава полиције, измене режима рада, обезбеђивање додатних материјално-техничких и финансијских средстава за рад полиције и слично. Измене функционалне природе односе се пре свега на могућности доделе проширених или нових овлашћења полицијским службеницима, како би било омогућено ефикасно обављање њихових редовних послова и задатака у немирнодопским условима. Уз проширење полицијских овлашћења повећава се и могућност њиховог прекорачења и злоупотребе од полицијских службеника, првенствено због специфичности стања које

је на снази, када је могућност откривања злоупотреба смањена. Како закључују Стевановић и Субошић (2013:154), „полиција, у немиронодопским и другим посебним безбедносним стањима, задржава и насталим условима прилагођава свој мирнодопски делокруг, организациону структуру, овлашћења и правни статус цивилне службе, уколико и све док надлежни орган, у складу са Уставом и законом, међународним хуманитарним правом и правом о људским правима, не одлучи о томе да поједине организационе делове полиције укључи у састав оружаних снага у међународном оружаном сукобу”.

Поред тога, а у контексту остваривања одбрамбене функције полиције, битно је указати и на везу између ове функције полиције и рада полиције на безбедносном сектору. Наиме, полицијски орган који своје надлежности остварује на целокупној територији државе, организује редован процес рада уз уважавање територијалног принципа организације полиције (Subošić, 2013), односно начела познавања лица и територије (Jovićić i Šetka, 2023). Овде мислимо на секторски рад, односно рад полиције на безбедносном сектору, који подразумева поделу зоне одговорности полицијских станица на безбедносна микроподручја. То се чини у циљу лакшег обављања послова безбедности на датој територији, уважавајући безбедносну проблематику, важне и криминогене личности, објекте од значаја, конфигурацију терена и сл. Полицијске послове на безбедносном сектору обављају вођа сектора и полицијски службеници који морају бити устаљени, како би могли ефикасно пратити стање безбедности. Будући да одбрана државе подразумева извођење војних операција на терену, полиција може да одигра значајну улогу као помоћни орган, стављајући на располагање војним властима управо вође сектора и друге полицијске службенике који раде на сектору, а из разлога што они најбоље познају одређену територију, објекте и лица која ту живе. Њихова упућеност у локалну стварност може да буде од велике помоћи војним јединицама које изводе операције на одређеном подручју, уважавајући истовремено све што смо навели о односу између војске и полиције у немиронодопским стањима. Дакле, можемо закључити да ресурси које полиција има, у погледу безбедносне и криминалистичке контроле терена, представљају значајну карику у ланцу одбране државе.

Примера ради, током оружаног сукоба у Нагорно-Карабаху 2023. године полицијске снаге Јерменије и Азербејџана обављале су различите задатке, што се могло видети из медијских извештаја о сукобу између ове две земље. У Јерменији полиција је претежно била ангажована на плану сузбијања унутрашњих немира. У Јеревану су јединице интервентне државне полиције, уз употребу силе, разбијале демонстрације подршке Карабаху и обезбеђивале државне институције. Насупрот томе, након што је Азербејџан остварио контролу над регионом, азербејџанска полиција распоређена је директно у Нагорно-Карабах ради успостављања и одржавања јавног реда и заштите локалног становништва. Укратко, јерменски полицајци имали су задатак да сузбијају домаће немире, док су азербејџанске полицијске јединице преузеле улогу стабилизације и одржавања реда на територијама које су стављене под контролу. Из овог рецентног примера можемо видети како се у околностима немиронодопског стања прилагођавала улога полицијских снага двеју сукобљених страна.

Да закључимо, одбрамбена функција полиција је једина њена функција која није константно „активна”. Она се активира у условима немирнодопских стања, пре свега ратног стања. Тада се полиција привремено ставља на располагање систему одбране, при чему не сме да трпи остваривање свих оних редовних полицијских функција. У том циљу организација и функција полиције могу да трпе значајне промене. Међутим, битно је напоменути да брзина прилагођавања полиције условима немирнодопског стања увелико зависи и од актуелног степена милитаризације полиције у неком друштву. Због тога ћемо, у наставку овог рада, обрадити феномен милитаризма у полицији те указати на неке његове предности и недостатке.

Милитаризам у полицији

Историјски развој полиције нераскидиво је повезан са феноменом милитаризма, где су полицијске и војне функције често биле нераздељиве, али и спојене у истим организацијама (Robinson & Scaglione, 1987; Masleša, 2011). Тако Мек-Мајкл (McMichael, 2016) тврди да су полиција и војска одувек биле повезане, а полицијске тактике често су произлазиле из наслеђа колонијалних и противпобуњеничких ратова. Одвојеност ове две силе је идеолошка конструкција либерализма, а не историјска чињеница. Још у античко доба основне полицијске функције биле су у рукама владалаца, војних старешина (па и робовласника), а ова пракса настављена је и у Римском царству, где је у дужем временском периоду војска вршила полицијску службу. Сличан модел пренесен је и у феудални систем, у којем су функције власти, укључујући војску и полицију, биле обједињене у једној личности – личности феудалног господара. У периоду апсолутистичких монархија ова веза је додатно формализована, те је полиција имала своје устројство по узору на организацију војног естаблишмента, што је омогућило обуку стручњака за војно-политичку репресију. Робинсон и Скалион (1987) то илуструју и кроз примере војних друштава код индијанских племена, попут Чејена, која су обављала полицијске дужности, укључујући и надзор над ратницима у време рата. Најјаснији пример еволуције овог модела је развој Зулу државе, где су се „старосна друштва” младића, која су првобитно имала и војне и полицијске задатке, трансформисала у формалне војне пукове који су истовремено били и полиција. Слично томе, у краљевини Буганда владари су се ослањали на контролу оружаних снага за одржавање унутрашњег реда, користећи наоружане телохранитеље и стајаћу војску за полицијске задатке, укључујући и функцију тајне полиције и целата. Овакво историјско наслеђе, према мишљењу професора Раме Маслеше (2011), и данас утиче на полицијске системе, због чега традиционални бирократски модел организације полиције и даље задржава „парамилитаристичка обиљежја”.

Милитаризација полиције представља сложен процес, који можемо сагледати кроз следеће димензије милитаризма: материјална – војно наоружање, опрема и технологија; културна – војни језик, стил (појава/изглед), веровања и вредности; организациона – милитарно устројство полицијске организације (команде и контролни центри) или организовање елитних јединица полиције по моделу

милитарних специјалних јединица; оперативна – моделовање активности према војном узору, посебно у решавању високо ризичних ситуација (Bieler, 2016; Kesić i Zekavica, 2018; Steidley & Ramey, 2019). Можемо рећи да је милитаризам у полицији појава која је дубоко повезана са њеним историјским развојем, који је изнедрио бројне сличности и разлике између војске и полиције. Можда се и најбитнија разлика између те две оружане формације огледа у доминантном објекту заштите – у случају полиције то су људи (грађани), а у случају војске то је држава. Поред тога, присутне су значајне разлике у функционалном и организационом смислу, а које су се искристалисале унутар актуелног степена развоја демократског друштва. С друге стране, сличности које и даље постоје између полиције и војске одраз су историје развоја државног апарата. У одређеним државама постоје специфичне војно-полицијске организације – жандармерија, које чак делују у саставу министарстава надлежних за послове одбране, у чијој се хијерархији примењују војни чиновни и слично. У Француској, примера ради, Национална жандармерија је војно-полицијска организација на чијем се челу налази директор који је, за део послова, одговоран министру унутрашњих послова, док за други део послова одговара министру одбране (Šetka i Đukić, 2025). У Републици Србији, с друге стране, Жандармерија је организована као посебна јединица полиције у седишту Дирекције полиције (Jovićić i Šetka, 2023). Иако нема организационих додирних тачака са Министарством одбране и Војском Србије, Жандармерија има одређена милитаристичка обележја. Поред тога, у неким земљама жандармерија је у целости у саставу министарстава надлежних за послове одбране (нпр. Холандија и Пољска). Бављење организацијом и надлежностима жандармерије у појединим земљама свакако превазилази оквире овог рада, али је реч о честим облицима организације, коју одређени аутори описују као војну формацију са полицијским овлашћењима.

Док заговорници тврде да је милитаризација вид професионализације који полицији даје неопходне алате за борбу против савремених претњи и омогућава ефикаснију употребу силе, критичари узвраћају да нема чврстих емпиријских доказа да милитаризација побољшава рад полиције. Они упозоравају да она мења природу полицијског посла, подстичући примену насиља у ситуацијама где оно није потребно (Steidley & Ramey, 2019). Битнер (1970) наводи да је војни модел привлачан високом полицијском менаџменту из неколико разлога. Прво, постоје површне сличности између војске и полиције, јер обе службе представљају инструменте силе који морају бити у стању високе приправности. Друго, наводи да је америчка полиција, историјски, била под утицајем локалне политике, корупције и лењости, па је војна дисциплина уведена као средство за уклањање тих негативних утицаја. Коначно, војни модел је „организационо примитиван” и лак за примену, посебно у институцији која нема развијене менаџерске вештине и где већина припадника има претходно војно искуство. Упркос овим разлозима, Битнер тврди да је суштина полицијске функције дубоко некомпатибилна са војним обележјима. Он објашњава да се рат против спољног непријатеља не може поистоветити са контролом унутрашњих проблема једног друштва. Рат подразумева „вољу за немилосрдношћу”, која је непожељна у унутрашњим пословима јер би контрола криминала на тај начин и сама постала злочин. Бери Фридман

(2021), иако експлицитно не користи термин „милитаризам“, говори о концепту „конструисаног полицајца силе и закона“. Фридман објашњава да се овај модел ствара кроз регрутацију која наглашава војничку дисциплину, док регрутни материјали често приказују полицајце у војничким униформама и обуку која је претежно фокусирана на употребу силе и кориштење војне опреме. При томе су неке друге вештине, нпр. медијације и социјалног рада, које су полицији свакодневно потребне, занемарене. Овакав приступ, закључује Фридман, ствара штетан модел у којем се „војник“ шаље да решава сложене друштвене проблеме (бескућништво, породични сукоби и сл.), за које није ни обучен, ни опремљен.³

Из Битнеровог излагања (1970), али и радова неких других аутора (Menning, 2014; Delehanty et al., 2017; Lawson, 2018; Kesić i Zekavica, 2018; Mummolo, 2018; Steidley & Ramey, 2019; Friedman, 2021) видљив је низ штетних последица милитаризације полиције. Можда и најзначајнија последица јесте спречавање професионализма. Наиме, војнобирокаратска дисциплина фокусирана је на унутрашња правила (уредан изглед, тачност, бирократске рутине) која немају везе са стварним радом полиције у заједници. Такође, милитаризам у полицији доводи до стварања тзв. „перверзних подстицаја“⁴. У комбинацији са притиском да се остваре видљиви резултати рада (акције лишења слободе), војна дисциплина подстиче полицајце да изводе спектакуларне акције (уз кориштење интензивне физичке силе), уместо да оне буду изведене на софистициранији и мање упадљив начин, без угрожавања циља. Затим, милитаризам у полицији доводи до слабљења улоге и одговорности руководиоца. Уместо да воде своје људе, да буду лидери, претпостављени у полицији перципирани су само као дисциплинске фигуре које могу нанети штету, али не и пружити помоћ. Да би осигурали лојалност, они су приморани да заташкавају лоше праксе својих подређених у односу према грађанима, како би заузврат добили поштовање интерних правила понашања. Напослетку, милитаризам се негативно одражава и на полицијско образовање и обуку. Обука се своди на учење интерних правила, а не на стицање вештина за рад са грађанима. Петер Менинг (2014:4520) такође критикује милитаризам, наглашавајући његову појаву у полицијској реторици и пракси, и то кроз облачење и драматизацију улоге полиције у медијима и сопственим рекламама, где се полиција представља као „насилна, добро наоружана, дистанцирана, хладна и тајанствена“. Иако су и полиција и војска симболи жртвовања за опште добро, њихове функције захтевају суштински различите организационе приступе. Користећи податке на нивоу округа из четири америчке савезне државе, Делехант и други (2017) долазе до закључка да постоји директна веза између увођења војне опреме и повећаног полицијског насиља. Увођење војне опреме, према ауторима, подстиче „културу милитаризације“ унутар полиције. Ово се поклапа

³ Овде до изражаја долази позната максима: „Полицајац је грађанин у униформи, а не војник на полицијском задатку“.

⁴ Израз „перверзни подстицаји“ (на енглеском *perverse incentives*) јесте устаљен концепт у друштвеним наукама који описује ситуацију у којој систем награђивања ненамерно подстиче понашање које је супротно стварним циљевима организације. Битнеров (1970) опис система у којем се полицајац награђује за „победу у тучи“, а не за њено избегавање, савршено одговара тој дефиницији.

са психолошким феноменом познатим као „закон инструмента” (ако је једини алат који имате чекић, све почиње да личи на ексер), где доступност оружја и војне опреме повећава вероватноћу да ће се насиље користити као примарно средство за решавање проблема и извршавање задатака. Слично томе, Ловсон (Lawson, 2018) проналази позитивну и статистички значајну повезаност између нивоа милитаризације (мереног вредношћу набављене војне опреме) и броја осумњичених које је полиција лишила живота. Једноставније речено, како расте ниво милитаризације полицијске агенције, тако расте и број смртних случајева које она проузрокује. Анализом процеса милитаризације полиције Кесић и Зекавица (2018) долазе до закључка да, иако овај процес има одређене ситуационе предности, његови системски негативни ефекти далеко превазилазе позитивне, представљајући озбиљну претњу демократском друштву и владавини права. Њихов главни аргумент је да милитаризација суштински мења карактер полиције. Она престаје да буде сервис грађана и трансформише се у квазивојну организацију, а полицајац постаје „службеник са идеологијом ратника”. Последица је слабљење социјалне функције полиције, али и функције превенције криминалитета. Фокус се помера са проактивног и превентивног деловања на реактивну и ретрибутивну (казнену) функцију. Уместо решавања узрока проблема у заједници, полиција постаје инструмент силе, што је корак уназад у односу на савремене полицијске филозофије. О негативним ефектима милитаризације полиције говори и Мумоло (2018), сматрајући да овај процес не доводи до унапређења стања јавне безбедности и смањења стопе криминалитета. Поред тога, он закључује да милитаризација, а посебно изложеност сликама милитаризоване полиције у вестима, може нарушити углед полиције у јавности и повећати неповерење грађана. Сличан закључак извели су и Сидли и Рами (2019), који сматрају да упркос томе што полиција подржава милитаризацију, постоји врло мало доказа да она унапређује јавну безбедност, док истовремено постоје све јачи докази да може имати штетне последице, укључујући повећано насиље и нарушавање односа полиције са јавношћу. Постоје истраживања која су показала да је и подршка грађана милитаризацији полиције комплексна и зависи од контекста. Генерално, подршка милитаризацији је већа међу мушкарцима, особама са нижим нивоом образовања и онима који се изјашњавају као политички конзервативци. Грађани који су генерално задовољнији радом полиције и они који су више забринути због тероризма, дроге и банди, такође чешће подржавају милитаризацију. Особе са факултетском дипломом показале су значајно мању подршку (Lockwood et al., 2018).

Поред бројних штетних последица које може изазвати, милитаризам у полицији има одређене предности, односно може бити користан у специфичним, строго ограниченим околностима. Чврста хијерархија и дисциплина су ефикасне приликом обезбеђивања великих јавних окупљања, сузбијања насилних демонстрација или током ванредних ситуација попут елементарних непогода. Такође, ангажовање високообучених специјалних јединица, које имају војну структуру, јесте оправдано, али искључиво у високоризичним интервенцијама као што су ослобађање талаца или хапшење изузетно опасних и наоружаних лица. Међутим, Кесић и Зекавица (2018) наглашавају да проблем настаје када овај изузетак

постане правило, а парамилитарне тактике почну да се користе у рутинском полицијском раду. Поред тога, висок степен милитаризације полиције може бити користан за остваривање одбрамбене функције полиције, о којој је било речи у првом делу рада. Дакле, милитаристичка обележја полицијске организације или њених појединих делова омогућавају лакшу интеграцију полиције у систем одбране државе у немирнодопским стањима. Таквим организацијама много је лакше да се ставе под војну команду и извршавају војне задатке.

Закључак

Одбрамбена функција полиције и милитаризам у полицији представљају два комплексна феномена која су историјски, организационо и функционално преплетена. Како је у раду показано, одбрамбена функција је једина функција полиције која није стално активна, већ се активира у немирнодопским стањима, када полиција добија специфичну улогу подршке оружаним снагама у одбрани земље. Њено остваривање захтева значајне организационе и функционалне промене, а регулисано је строгим нормама националног и међународног права које штите њен, примарно цивилни, карактер.

С друге стране, милитаризам у полицији, иако укоренен у заједничкој историјској генези полиције и војске, у савременом демократском друштву представља претежно негативну појаву. Како је истакнуто, милитаризација, кроз преузимање војне опреме, тактика и „ратничког менталитета“, води ка ерозији поверења грађана, повећању употребе силе и насиља те занемаривању превентивне и социјално-услугне функције полиције. Она трансформише полицију из сервиса грађана у силу која се конфронтира са заједницом, што је у супротности са тековинама модерног полицијског деловања.

Централни увид овог рада лежи у парадоксалној вези ова два концепта. Иако је милитаризам у свакодневном раду штетан, његова обележја – чврста хијерархија, дисциплина и командна структура – могу олакшати бржу и ефикаснију интеграцију делова полиције у систем одбране, када се за то укаже потреба. Полицијска организација са израженим милитаристичким карактеристикама лакше се прилагођава захтевима деловања под војном командом.

Коначно, изазов за сваку демократску државу јесте успостављање баланса. Неопходно је градити полицију као цивилни сервис грађана, која свој легитимитет црпи из поверења заједнице, те активно радити на процесу демилитаризације у редовним условима. Истовремено, кроз јасно дефинисане законске механизме, стратешке планове и обуку држава мора обезбедити да полиција буде спремна да ефикасно изврши своју одбрамбену функцију у ванредним околностима, без трајног нарушавања своје суштинске природе. Даље истраживање ове проблематике, као и њено адекватно третирање у оквиру образовних програма за полицијске и војне кадрове, од кључног је значаја за разумевање и унапређење функционисања целокупног система безбедности.

Литература

- [1] Bieler, J. M. (2016). Police militarization: The state of the field. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 39(4), 605-620. <https://doi.org/10.1108/PIJPSM-01-2016-0005>
- [2] Bittner, E. (1970). *The Functions of the Police in Modern Society: A Review of Background Factors, Current Practices, and Possible Role Models*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office, National Institute of Mental Health.
- [3] Delehanty, C., Mewhirter, J., Welch, R., Wilks, J. (2017). Militarization and police violence: The case of the 1033 program. *Research and Politics*, 4(2), 1-7. <https://doi.org/10.1177/2053168017712885>
- [4] Đukić, B., Šetka, G., Đukić, P. (2015). *Aspekti bezbjednosti u lokalnim zajednicama u Republici Srpskoj*. [Aspects of Security in Local Communities in the Republic of Srpska]. Banja Luka: Evropski defendologija centar za naučna, politička, ekonomska, socijalna, bezbjednosna, sociološka i kriminološka istraživanja.
- [5] Jovičić, D., Šetka, G. (2023). *Organizacija i nadležnost policije*. [The Organization and Duties of the Police]. Banja Luka: Fakultet bezbjednosnih nauka.
- [6] Jovičić, D., Šetka, G. (2024). The Police as the Primary Guarantor of Security in the State. *Security Dialogues*, 15(2), 43-52.
- [7] Kesić, Z., Zekavica, R. (2018). Lice i naličje militarizacije policije. [The Two Faces of Police Militarization]. *Vojno delo*, 4/2018, 86–99. <https://doi.org/10.5937/vojdolo1804086K>
- [8] Kešetović, Ž., Korajlić, N., Tot, I. (2013). *Krizni menadžment*. [Crisis Management]. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije.
- [9] Lawson, E., Jr. (2018). Police militarization and the use of lethal force. *Political Research Quarterly*, 71(4), 1-13. <https://doi.org/10.1177/1065912918784209>
- [10] Lockwood, B., Doyle, M. D., Comiskey, J. G. (2018). Armed, but too dangerous? Factors associated with citizen support for the militarization of the police. *Criminal Justice Studies*, 31(2), 113-127. <https://doi.org/10.1080/1478601X.2017.1420652>
- [11] Manning, P. K. (2014). Role and Function of the Police. In G. Bruinsma & D. Weisburd (Eds.), *Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. New York, NY: Springer.
- [12] Masleša, R. (2011). *Policija i društvo*. [Police and Society]. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije.
- [13] McMichael, C. (2016). Pacification and police: A critique of the police militarization thesis. *Capital & Class*, 41(2), 1-18. <https://doi.org/10.1177/0309816816678569>
- [14] Milošević, G., Subošić, D. (2006). Elementi javne bezbednosti. [Elements of public security]. *Bezbednost*, 3(06), 399-413.
- [15] Mummolo, J. (2018). Militarization fails to enhance police safety or reduce crime but may harm police reputation. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 115(37), 9181-9186. <https://doi.org/10.1073/pnas.1805161115>

- [16] Novak, K., Cordner, G., Smith, B., Roberg, R. (2022). *Police & Society*, 9th Edition. New York: Oxford University Press.
- [17] Pejanović, Lj., Vejnović, D., Rakić, M. (2018). *Zaštitna funkcija bezbednosti u vanrednim situacijama*. [The Protective Function of Security in Emergency Situations]. Banja Luka: Evropski defendologija centar za naučna, politička, ekonomska, socijalna, bezbjednosna, sociološka i kriminološka istraživanja; Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske.
- [18] Pino, N. W., Wiatrowski, M. D. (Eds.). (2006). *Democratic Policing in Transitional and Developing Countries*. Aldershot, Hampshire: Ashgate Publishing, Ltd.
- [19] Pušeljić, M., Jelenski, M. (2007). Policijski sustavi – realizacija policijske funkcije kroz ustroj. [Police systems - performing police functions through organization]. *Policija i sigurnost*, 16(1–2), 1–19.
- [20] Reiss, A. J., Jr. (1971). *The Police and the Public*. New Haven, CT: Yale University Press.
- [21] Robinson, C. D., Scaglion, R. (1987). The Origin and Evolution of the Police Function in Society: Notes toward a Theory. *Law & Society Review*, 21(1), 109-154.
- [22] Steidley, T., Ramey, D. M. (2019). Police militarization in the United States. *Sociology Compass*, 13(4), e12674. <https://doi.org/10.1111/soc4.12674>
- [23] Stevanović, O., Subošić, D., Mijalković, S. (2012). Odbrambena funkcija policije kao sadržaj nauka odbrane. [The Defensive Function of the Police as a Subject of Defence Studies]. *Vojno delo*, 64(2), 225-235.
- [24] Stevanović, O., Subošić, D. (2013). Policija u nemirnodopskim i drugim posebnim bezbednosnim stanjima. [Police in nonpeaceful and other special security conditions]. U: *Naučni skup sa međunarodnim učešćem „Međunarodno humanitarno pravo”* (str. 141–156). Priština – Kosovska Mitrovica: Pravni fakultet.
- [25] Subošić D. (2013). Uvažavanje teritorijalnog principa organizovanja policije u Srbiji u zavisnosti od primene sektorskog načina rada. [Adherence to the Territorial Principle of Police Organization in Serbia in Relation to the Implementation of the Sectoral Method of Work]. U: *Tematski zbornik radova: Struktura i funkcionisanje policijske organizacije – tradicija, stanja perspektive* (str. 187–204). Beograd: Kriminalističko-policijska akademija.
- [26] Subošić, D. (2017). *Organizacija i poslovi policije*. [The Organization and Duties of the Police]. Beograd: Kriminalističko-policijska akademija.
- [27] Subošić, D., Stevanović, O. (2023). *Organizacija i poslovi policije*. [The Organization and Duties of the Police]. Beograd: Kriminalističko-policijski univerzitet.
- [28] Vukašinović-Radojičić, Z., Subošić, D. (2007). Osnovna pravno-organizaciona obeležja savremene policije. [Basic legal and organizational features of modern police]. *Pravni život*, 10(2007), 703–715.
- [29] Friedman, B. (2021). Disaggregating the Policing Function. *University of Pennsylvania Law Review*, 169(4), 925-999.
- [30] Šetka, G., Đukić, P. (2025). Comparative Analysis of Police Systems in France and Germany. *Sociological Discourse*, 14(26), 65-83.

Резиме

Рад се бави анализом два међусобно повезана феномена: одбрамбене функције полиције и милитаризма у полицији. Циљ је био да се, кроз преглед релевантне литературе, укаже на специфичности одбрамбене функције, која се активира искључиво у немирнодопским стањима (ратно или ванредно стање), и да се истражи парадоксална веза ове функције са феноменом милитаризма у полицији. Да би се разумела посебност одбрамбене функције, прво се представљају остале функције полиције које су константно активне: управна, кривична, прекршајна, нормативна, образовна и социјално-услужна. Посебан нагласак стављен је на социјално-услужну димензију, која полицију дефинише као сервис грађана, што је у супротности са традиционалним репресивним моделом. Одбрамбена функција активира се искључиво у немирнодопским стањима, када полиција мења режим рада и прилагођава своју организацију и овлашћења, делујући у координацији са војском. Њен статус и деловање тада регулисани су нормама националног и међународног права, које је примарно третирају као цивилни орган, осим у случају директног укључивања јединица полиције у састав оружаних снага.

Милитаризам у полицији огледа се у преузимању војне опреме, тактике, вредности и организационе културе. Овај феномен има дубоке историјске корене, будући да су полицијска и војна функција првобитно биле спојене у једном органу. У раду се идентификују четири димензије милитаризма: материјална (оружје и технологија), културна (језик и вредности), организациона (командна структура) и оперативна (војни модели деловања). Бројна истраживања, која се анализирају, указују на изразито штетне последице милитаризације у мирнодопским условима. Оне укључују нарушавање односа са заједницом, пораст полицијског насиља, слабљење социјалне функције и ерозију поверења грађана у полицију. Милитаризација трансформише полицајца из „пружаоца услуга“ у „ратника“, што је у супротности са начелима полицијског деловања у демократским условима.

Међутим, централни увид рада налази се у парадоксалној вези два посматрана феномена. Иако је штетан у свакодневном раду, одређени степен милитаризације – чврста хијерархија, дисциплина и командна структура – може олакшати и убрзати интеграцију полиције у систем одбране током немирнодопског стања. Полицијска организација са израженијим милитаристичким карактеристикама лакше се прилагођава захтевима деловања под војном командом приликом активирања њене одбрамбене функције. У том смислу кључни изазов за савремене полицијске системе представља проналажење равнотеже између одржавања демократског, услужно оријентисаног модела у мирнодопским условима и потребе за ефикасном трансформацијом у сврху одбране државе у немирнодопским стањима. Држава мора тежити демилитаризацији полиције у редовним околностима, али истовремено, кроз јасне законске механизме и обуку, осигурати њену спремност за ефикасно остваривање одбрамбене функције када је то неопходно, без трајног нарушавања примарно цивилне природе полиције.

Кључне речи: *полиција, функција, одбрана, милитаризам, војска*

© 2025 Аутор. Објавило *Војно дело* (<http://www.vojnodeło.mod.gov.rs>). Ово је чланак отвореног приступа и дистрибуира се у складу са лиценцом Creative Commons (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

THE DEFENSIVE FUNCTION OF THE POLICE AND MILITARISM IN POLICING

Petar B. Đukić¹

Delivered: 12.9.2025.

Language: Serbian

Corrected: 16.10.2025.

Type of paper: Original scientific paper

Accepted: 11.11.2025.

DOI number: 10.5937/vojdelo2504007B

Abstrakt: The topic of this paper is two interconnected phenomena: the defensive function of the police and militarism in policing. The aim of the paper is to, through a review and analysis of relevant literature, point out the specifics of the defensive function of the police, which is activated exclusively in non-peacetime situations, such as a state of war or a state of emergency. In such circumstances, the police, in addition to performing their regular duties and tasks from the peacetime scope, also act as an auxiliary body of the armed forces. On the other hand, the subject of the analysis is also the phenomenon of militarism in policing, which is reflected in the adoption of military equipment, tactics, values, and organizational culture within the police organization. Although numerous studies point to the harmful consequences of militarization, such as the disruption of community relations, an increase in police violence, and the weakening of the social-service function of the police, the paper also points to a paradoxical connection between these phenomena. Namely, certain militaristic elements within the police organization can facilitate the integration of the police into the defense system in a non-peacetime state, that is, when its defense function is activated. The paper concludes that the key challenge for modern police systems is finding a balance between maintaining a democratic, service-oriented model in peacetime conditions and the need for an effective transformation for the purpose of state defense in non-peacetime situations.

Keywords: police, function, defense, militarism, military

¹ University of Banja Luka, Security Sciences Faculty, Banja Luka, E-mail: petar.djukic@fbn.unibl.org, ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-3885-125X>

Introduction

In organizational terms, a function is understood as a set of all activities performed with the same objective, whereby these activities do not necessarily have to be related. On the contrary, they may be very different (Subošić & Stevanović, 2023). Accordingly, the function of the police is understood as a set of police activities carried out with a specific objective, usually aimed at achieving or protecting certain social values, brought together under a common denominator—security. It should be emphasized that the content of a function, in a broader sense, in addition to objectives and activities, also includes results, criteria, modes, methods, as well as principles and so-called “functional regulations” (Milošević & Subošić, 2006, p. 400). Given that the range of tasks and duties performed by the police is broad, it is necessary to distinguish and group them into different police functions (Friedman, 2021). Professor Dane Subošić (2017) identifies a total of eight police functions: protective-security, administrative, criminal, misdemeanor, normative, educational, defensive, and social-service. He emphasizes that the protective-security function of the police represents a synthesis of all other functions, since security is the general objective of performing all police activities. Observing security as an objective, it can be stated that in all democratic societies “the effectiveness of the police is measured and evaluated through the state of security in the country” (Pušeljić & Jelenski, 2007, p. 2). Therefore, the essence of the police function, regardless of different theoretical approaches, lies in performing activities aimed at maintaining and improving the internal security of the state, primarily public security (Jovičić & Šetka, 2024; Masleša, 2011).

However, the only situation in which the police function implies activities in the service of the external security of the state is a non-peace-time condition, when one may speak of the defensive function of the police. This function is strictly limited, and through its implementation the police act as an auxiliary body of the armed forces, primarily under military command, while simultaneously performing all other activities and tasks within their regular scope of work and jurisdiction. This points to a clear division: the police are primarily responsible for internal affairs, while the military are primarily responsible for external defense (Manning, 2014). Nevertheless, throughout history these functions have not always been separated and were most often “in the hands” of a single body—the armed forces. Namely, internal security (the police function) and external defense (the military function) were historically intertwined and formed part of the same activity of the ruling class, that is, of a single armed force serving the ruling class (Robinson & Scaglione, 1987). This explains the emergence of certain militaristic characteristics even within contemporary police organizations—namely, militarism in policing.

For this reason, when discussing modern society, one of the key challenges in the transformation of the police is “to keep it separate from the military” (Pino & Wiatrowski, 2006, p. 112). The demilitarization of the police represents an important segment of the process of adapting police organization and function to the values of a democratic society, as well as of bringing the police closer to the community they serve and whose security needs they fulfill. It is a process of transforming the police organization from the form of a “semi-military formation” into an organization that oc-

cupies a new place and role in the community—as a partner, rather than a “controller in a constant or potentially possible confrontation” (Đukić et al., 2015).

The subject of this paper is two interrelated phenomena—the defensive function of the police and militarism in policing. The aim of the paper is to point out, through a review and analysis of relevant literature, the specific characteristics of the defensive function of the police, which is activated exclusively in non-peacetime conditions, such as a state of war or a state of emergency. In such circumstances, in addition to performing their regular peacetime duties and tasks, the police act as an auxiliary body of the armed forces. On the other hand, the paper also analyzes the phenomenon of militarism in policing, which is reflected in the adoption of military equipment, tactics, values, and organizational culture within police organizations. Furthermore, the paper seeks to analyze and synthesize existing research on these issues in order to contribute simultaneously to scientific and educational disciplines concerned with the organization and activities of the police and the military. Taking into account limitations related to the scope of the paper, the aim was also to point to the need for further research in this area, as well as to the need for its incorporation into the curricula of certain scientific and educational institutions.

Functions of the Police

In order to understand the essence and significance of the defensive function of the police, it is necessary to briefly consider the other police functions as well. These functions are exercised by the police under all conditions and circumstances, both in peacetime (regular) and in non-peacetime situations (states of emergency or war). However, the defensive function of the police is “activated” only in non-peacetime conditions, when the police significantly change their mode of operation and when functional regulations in the field of internal affairs are temporarily suspended, modified, or newly adopted. Therefore, the following section will focus on the other, regular functions of the police.

The administrative function of the police refers to two important groups of police activities. The first group includes activities related to the control of the legality of the work of certain authorities and organizations vested with public powers to perform specific administrative tasks. These activities usually fall within the domain of traffic safety, the production and trade of hazardous materials, fire protection, private security, and similar areas. The second group of activities within the administrative function of the police concerns matters of citizenship, the unique personal identification number of citizens, the issuance of personal documents, control of the acquisition, possession, and carrying of weapons and ammunition, and all other activities related to the so-called personal status of citizens (Subošić, 2017). In addition, the police assist other state authorities when those authorities are unable to enforce their own decisions without police support. Thus, within its administrative function, the police are responsible for controlling one segment of administrative activities and directly performing another segment (Jovičić & Šetka, 2023).

As one of the subjects of the security system, through the exercise of its criminal function the police suppress crime as a conventional security threat. In the literature,

this function is defined as a set of activities related to the prevention and repression of crime, that is, the prevention, detection, and reporting of criminal offenses, the identification and apprehension of perpetrators, and their transfer to the competent judicial authorities, with the aim of achieving the most favorable possible state of security (Subošić, 2017). At the same time, in this way the police contribute to the realization of the judicial function of the state in criminal matters.

The misdemeanor function of the police encompasses all activities related to the prevention and repression of misdemeanors in various areas of security and social life. These misdemeanors are prescribed by an entire set of laws over whose implementation the police exercise supervision (Jovičić & Šetka, 2023). Thus, this function includes activities related to the prevention, detection, and processing of misdemeanors through the issuance of misdemeanor tickets or by submitting requests for the initiation of misdemeanor proceedings before the competent court.

The normative function of the police refers to activities related to the preparation, amendment, and supplementation of normative acts—regulations in the field of security, primarily public security (most often bylaws, orders, and instructions). The police also participate in the drafting of regulations from other areas when there is a need to involve police authorities due to the subject matter being regulated. Through this function, the police contribute to the realization of the legislative function of the state.

Within the educational function, employees of the police organization acquire the theoretical and practical knowledge and skills necessary for performing the duties to which they are assigned or to which they may be assigned in the future. It should be noted that knowledge represents an organizational category, that is, an organizational resource used for the purpose of achieving the maximum level of efficiency (Subošić, 2017). Given the complexity and diversity of police tasks and duties, knowledge management is of exceptional importance for the police organization. In the modern concept of human resource management in policing, this has been recognized, and issues of education and training of police personnel are approached strategically. In addition, police officers are required to engage in continuous professional development. The educational function of the police includes education, training, professional qualification, and professional development.

In contemporary conditions, in addition to the traditional role reflected in the suppression of crime, the social dimension of police activity is becoming increasingly prominent. As emphasized by Vukašinović-Radojičić and Subošić (2007), the role of the police is not exhausted by repressive functions alone but is increasingly reflected in meeting the needs and interests of society. This approach defines the so-called “service” or “social-service” character of the police function, which implies effective cooperation with citizens and the provision of assistance and services not only to them but also to other state and non-state actors. In this way, the police are transformed into a modern service and public institution that, through mechanisms of social control, also contributes to the overall well-being of the community. Police officers, as “crime fighters,” believe that crime represents a rational choice by offenders and see the primary task of the police as bringing them before judicial authorities. On the other hand, police officers as “providers of social services” consider crime to stem from more complex social causes. They advocate prevention, education, and the building

of relationships with the community, which leads to a less aggressive approach. In practice, there are no “pure” types, but the dominant belief shapes the role of the police (Novak et al., 2022).

Thus, in a democratic society, the police cannot be perceived solely as an organization that suppresses crime through the use of coercive measures or force. The police have evolved into an organization with a pronounced social-service dimension and are, accordingly, a “service” that provides citizens with “security services.” In this regard, the police are most often the authority that acts first in various situations and events which may ultimately prove not to fall within their jurisdiction. As early as Bittner (1970) noted, the fundamental function of the police is not merely the enforcement of law, but also responding to urgent, ambiguous, conflictual, and unpredictable situations that do not necessarily fall within their exclusive competence. In this context, as stated by Reiss (1971), the police are the leading community service for responding to emergencies of a personal and social nature. When they need assistance, citizens will first turn to the police, regardless of whether another public service may be competent to resolve their problem. This primarily refers to providing various forms of assistance to citizens, advice and information, referral to competent authorities, first aid, and similar forms of support. Pušeljić and Jelenski (2007), for example, speak of a service-oriented model of police work, which implies the role of the police as helpers to citizens and moderators in solving their problems.

After briefly outlining the other police functions, in accordance with the topic and objectives of this paper, special attention will be devoted to the defensive function of the police.

The Defensive Function of the Police

When discussing a particular situation in which a state finds itself, and when that situation is such that it prevents the normal functioning of the state and society (a crisis situation), the organization and function of the police undergo certain changes. Namely, the police shift from a standard mode of operation to a crisis mode, whereby their tasks usually include securing endangered areas, establishing and maintaining public order, organizing the protection and rescue of people and property, and suppressing criminal behavior under conditions of increased social instability (so-called “opportunistic crime”). In such circumstances, police forces operate in coordination with other actors of the security system, but within a unified management system (Pejanović et al., 2018). Primarily, the role of the police depends on whether they can serve as an extended arm of the government for command and coordination, or whether their role is reduced to providing assistance to another authority, most often the military (Kešetović et al., 2013).

There are a number of specific security situations in which a state may find itself, and the literature offers various classifications of these situations. Generally, these are non-peacetime and other special security states that are declared by competent state authorities in a constitutionally prescribed manner. When speaking of war or armed conflict, that is, a state of war, the police assume expanded functions—from intelligence activities and control of movement to counterterrorism and the protection

of strategic facilities. The role of the police remains primarily related to preserving internal stability and implementing public security measures, but in coordination with the armed forces, as their auxiliary body (Pejanović et al., 2018). Thus, in this case, we are speaking of the defensive function of the police. Under conditions of a state of war or a state of emergency, the role of the police is prescribed by law, that is, by norms of national as well as international law. It is of great importance that the police adapt, both organizationally and functionally, to the acts adopted precisely for the purpose of eliminating such a situation. Accordingly, the police change their mode of operation in the prescribed manner and adapt their organization. It should be emphasized that the police do not assume the role of the military but, indirectly, support military efforts in the defense of the country, while obligatorily performing their regular tasks and duties, which they also carry out in peacetime conditions, that is, exercising all the functions previously described.

The key issues within the domain of the defensive function of the police concern the relationship between the military and the police, as well as the specific features of police organization and jurisdiction under conditions of a state of emergency or war, that is, non-peacetime conditions. The content of the defensive function of the police is determined by a special legal regime—legal regulations, primarily norms from the fields of defense and internal affairs. In addition, the fundamental principles of the defensive function of the police are defined by international law of armed conflict, humanitarian law, police law, and human rights law. For example, according to the Geneva Conventions, police officers have the status of civilians during a state of war, with the exception of those police officers who, individually or as part of a police unit to which they belong, are incorporated into the armed forces and thereby acquire combatant status (Stevanović et al., 2012). This simultaneously means that the police as an organization, its members, and its facilities cannot constitute a legitimate military objective, except for those parts that are engaged as part of the armed forces and under military command, and only for the duration of such engagement. In cases of such engagement, specific organizational units of the police are placed under military command (joint operations). In all other situations during non-peacetime conditions, relations between the police and the military are based on cooperation as a form of coordination.

During the duration of non-peacetime conditions, the police adapt their own organization and function to newly emerged circumstances, as well as to any new regulations adopted for the purpose of crisis management (e.g., decrees with the force of law). Organizational changes include the engagement of a larger number of police officers, the activation of reserve or auxiliary police units, changes in work regimes, and the provision of additional material, technical, and financial resources for police work. Changes of a functional nature primarily relate to the possibility of granting expanded or new powers to police officers in order to enable the effective performance of their regular duties and tasks under non-peacetime conditions. With the expansion of police powers, the possibility of their overstepping and abuse by police officers also increases, primarily due to the specific nature of the prevailing situation, in which the detection of abuses is reduced. As concluded by Stevanović and Subošić (2013, p. 154), “the police, in non-peacetime and other special security situations, retain and

adapt to the newly emerged conditions their peacetime scope of activities, organizational structure, powers, and legal status as a civilian service, unless and until the competent authority, in accordance with the Constitution and the law, international humanitarian law, and human rights law, decides to incorporate certain organizational units of the police into the armed forces in an international armed conflict.”

Furthermore, in the context of exercising the defensive function of the police, it is important to point out the connection between this function and police work within the security sector. Namely, a police authority that exercises its jurisdiction over the entire territory of the state organizes its regular work process while respecting the territorial principle of police organization (Subošić, 2013), that is, the principle of knowledge of persons and territory (Jovičić & Šetka, 2023). This refers to sector-based policing, that is, police work within the security sector, which implies dividing the area of responsibility of police stations into security micro-areas. This is done in order to facilitate the performance of security tasks within a given territory, taking into account security issues, significant and criminogenic individuals, facilities of importance, terrain configuration, and similar factors. Police tasks within the security sector are performed by sector leaders and police officers who must be permanently assigned in order to effectively monitor the security situation. Since the defense of the state implies the conduct of military operations in the field, the police can play a significant role as an auxiliary body by making available to military authorities precisely sector leaders and other police officers working in the sector, due to the fact that they possess the best knowledge of the specific territory, facilities, and persons living there. Their familiarity with local realities can be of great assistance to military units conducting operations in a particular area, while simultaneously respecting all that has been stated regarding the relationship between the military and the police in non-peacetime conditions. Thus, it can be concluded that the resources available to the police, in terms of security and criminalistic control of terrain, represent a significant link in the chain of national defense.

For example, during the armed conflict in Nagorno-Karabakh in 2023, police forces of Armenia and Azerbaijan performed different tasks, as could be observed from media reports on the conflict between the two countries. In Armenia, the police were predominantly engaged in suppressing internal unrest. In Yerevan, units of the state riot police used force to disperse demonstrations in support of Karabakh and to secure state institutions. In contrast, after Azerbaijan established control over the region, Azerbaijani police were deployed directly in Nagorno-Karabakh to establish and maintain public order and to protect the local population. In short, Armenian police officers were tasked with suppressing domestic unrest, while Azerbaijani police units assumed the role of stabilization and maintenance of order in territories brought under control. From this recent example, it can be seen how, under non-peacetime conditions, the roles of police forces on both sides of the conflict were adapted.

In conclusion, the defensive function of the police is the only police function that is not constantly “active.” It is activated under non-peacetime conditions, primarily in a state of war. At that time, the police are temporarily placed at the disposal of the defense system, while the exercise of all regular police functions must not be compromised. For this purpose, the organization and function of the police may undergo

significant changes. However, it is important to note that the speed with which the police adapt to non-peace-time conditions largely depends on the existing level of police militarization within a given society. Therefore, in the continuation of this paper, the phenomenon of militarism in policing will be addressed, and some of its advantages and disadvantages will be highlighted.

Militarism in Policing

The historical development of policing is inextricably linked to the phenomenon of militarism, in which police and military functions were often inseparable and, in many cases, integrated within the same organizations (Robinson & Scaglione, 1987; Masleša, 2011). Thus, McMichael (2016) argues that the police and the military have always been connected, and that policing tactics have frequently derived from the legacy of colonial and counterinsurgency wars. The separation of these two forces represents an ideological construct of liberalism rather than a historical fact. As early as antiquity, basic policing functions were in the hands of rulers and military commanders (and even slave owners), and this practice continued in the Roman Empire, where for extended periods the military performed policing duties. A similar model was transferred to the feudal system, in which state functions, including the military and the police, were concentrated in a single person—the feudal lord. During the period of absolutist monarchies, this connection was further formalized, and the police were organized according to the model of the military establishment, which enabled the training of specialists for military-political repression. Robinson and Scaglione (1987) illustrate this through examples of military societies among Indigenous tribes, such as the Cheyenne, which performed policing duties, including the supervision of warriors during wartime. The clearest example of the evolution of this model is the development of the Zulu state, where “age-grade societies” of young men, which originally had both military and policing tasks, were transformed into formal military regiments that simultaneously functioned as the police. Similarly, in the Kingdom of Buganda, rulers relied on armed forces to maintain internal order, using armed bodyguards and a standing army for policing tasks, including the functions of secret police and executioners. According to Professor Rama Masleša (2011), this historical legacy continues to influence contemporary police systems, which is why the traditional bureaucratic model of police organization still retains “paramilitaristic characteristics.”

The militarization of the police represents a complex process that can be examined through several dimensions of militarism: the material dimension—military weapons, equipment, and technology; the cultural dimension—military language, style (appearance), beliefs, and values; the organizational dimension—the military-style structure of police organizations (command and control centers) or the organization of elite police units modeled on military special forces; and the operational dimension—the modeling of activities according to military patterns, especially in addressing high-risk situations (Bieler, 2016; Kesić & Zekavica, 2018; Steidley & Ramey, 2019). It can be argued that militarism in policing is a phenomenon deeply rooted in its historical development, which has produced both similarities and differences between the police and the military. Perhaps the most important difference between these two armed

formations lies in their dominant object of protection: in the case of the police, it is people (citizens), whereas in the case of the military, it is the state. In addition, there are significant functional and organizational differences that have crystallized within the current stage of development of democratic society. On the other hand, the similarities that still exist between the police and the military reflect the historical development of the state apparatus.

In certain countries, there are specific military-police organizations—gendarmes—that even operate within ministries responsible for defense, applying military ranks and similar hierarchical structures. In France, for example, the National Gendarmerie is a military-police organization headed by a director who, for certain duties, is accountable to the Minister of the Interior, and for other duties to the Minister of Defense (Šetka & Đukić, 2025). In the Republic of Serbia, by contrast, the Gendarmerie is organized as a special police unit within the headquarters of the Police Directorate (Jovičić & Šetka, 2023). Although it has no organizational ties with the Ministry of Defense or the Serbian Armed Forces, the Gendarmerie exhibits certain militaristic characteristics. In some countries, gendarmes are entirely integrated into ministries responsible for defense (e.g., the Netherlands and Poland). A detailed analysis of the organization and jurisdiction of gendarmes in individual countries exceeds the scope of this paper; nevertheless, these are common organizational forms that some authors describe as military formations endowed with police powers.

While proponents argue that militarization represents a form of professionalization that provides the police with necessary tools to combat contemporary threats and enables more effective use of force, critics respond that there is no solid empirical evidence that militarization improves police performance. They warn that militarization changes the nature of police work, encouraging the use of violence in situations where it is unnecessary (Steidley & Ramey, 2019). Bittner (1970) notes that the military model is attractive to senior police management for several reasons. First, there are superficial similarities between the military and the police, as both services are instruments of force that must remain in a high state of readiness. Second, he argues that American policing was historically influenced by local politics, corruption, and laziness, and that military discipline was introduced as a means of eliminating these negative influences. Finally, the military model is “organizationally primitive” and easy to apply, particularly in institutions lacking developed managerial skills and where many members have prior military experience. Despite these reasons, Bittner argues that the essence of the police function is deeply incompatible with military characteristics. He explains that war against an external enemy cannot be equated with the control of internal social problems. War implies a “will to ruthlessness,” which is undesirable in internal affairs, because crime control conducted in such a manner would itself become criminal.

Barry Friedman (2021), although not explicitly using the term “militarism,” discusses the concept of the “constructed officer of force and law.” Friedman explains that this model is created through recruitment that emphasizes military discipline, while recruitment materials often depict police officers in military-style uniforms and training that is predominantly focused on the use of force and military equipment. At the same time, other skills—such as mediation and social work, which the police need on a daily

basis—are neglected. This approach, Friedman concludes, creates a harmful model in which a “soldier” is sent to resolve complex social problems (homelessness, family conflicts, etc.) for which they are neither trained nor equipped.

From Bittner’s analysis (1970), as well as from the works of other authors (Manning, 2014; Delehanty et al., 2017; Lawson, 2018; Kesić & Zekavica, 2018; Mummolo, 2018; Steidley & Ramey, 2019; Friedman, 2021), a range of harmful consequences of police militarization becomes evident. Perhaps the most significant consequence is the obstruction of professionalism. Military-bureaucratic discipline focuses on internal rules (neat appearance, punctuality, bureaucratic routines) that are unrelated to the actual work of the police within the community. Furthermore, militarism in policing leads to the creation of so-called “perverse incentives.” Combined with pressure to achieve visible results (arrest operations), military discipline encourages police officers to carry out spectacular actions (with the use of intense physical force), rather than performing them in a more sophisticated and less intrusive manner, without compromising the objective. Additionally, militarism weakens the role and responsibility of police leadership. Instead of leading their personnel, supervisors are perceived merely as disciplinary figures capable of inflicting harm but not providing support. In order to secure loyalty, they are compelled to conceal poor practices of their subordinates in dealings with citizens, in exchange for compliance with internal rules of conduct.

Finally, militarism negatively affects police education and training. Training is reduced to learning internal rules rather than acquiring skills for working with citizens. Peter Manning (2014, p. 4520) also criticizes militarism, emphasizing its manifestation in police rhetoric and practice through dress and the dramatization of the police role in the media and in self-promotion, where the police are portrayed as “violent, heavily armed, distant, cold, and mysterious.” Although both the police and the military symbolize sacrifice for the common good, their functions require fundamentally different organizational approaches. Using county-level data from four U.S. states, Delehanty et al. (2017) conclude that there is a direct link between the introduction of military equipment and increased police violence. According to the authors, the introduction of military equipment fosters a “culture of militarization” within the police. This aligns with the psychological phenomenon known as the “law of the instrument,” according to which the availability of weapons and military equipment increases the likelihood that violence will be used as the primary means of problem-solving and task execution.

Similarly, Lawson (2018) finds a positive and statistically significant association between the level of militarization (measured by the value of acquired military equipment) and the number of suspects killed by the police. Put simply, as the level of militarization of a police agency increases, so does the number of fatalities it causes. Analyzing the process of police militarization, Kesić and Zekavica (2018) conclude that although this process may have certain situational advantages, its systemic negative effects far outweigh the positive ones, posing a serious threat to democratic society and the rule of law. Their central argument is that militarization fundamentally changes the character of the police. The police cease to be a service for citizens and transform into a quasi-military organization, while the police officer becomes an “official with a warrior ideology.” The consequence is the weakening of the social function of the police, as well as the crime prevention function. The focus shifts from proactive and

preventive action to reactive and retributive (punitive) functions. Instead of addressing the root causes of problems within the community, the police become an instrument of force, representing a step backward from contemporary policing philosophies.

Mummolo (2018) also addresses the negative effects of police militarization, arguing that this process does not lead to improvements in public security or reductions in crime rates. Moreover, he concludes that militarization—particularly exposure to images of militarized police in the news—can damage the public image of the police and increase citizens' distrust. A similar conclusion is reached by Steidley and Ramey (2019), who argue that although the police support militarization, there is very little evidence that it enhances public safety, while there is growing evidence that it may have harmful consequences, including increased violence and deterioration of police–public relations. Research has also shown that public support for police militarization is complex and context-dependent. In general, support for militarization is higher among men, individuals with lower levels of education, and those who identify as politically conservative. Citizens who are generally more satisfied with police performance and those more concerned about terrorism, drugs, and gangs also tend to support militarization more frequently. Individuals with a university degree, however, demonstrate significantly lower levels of support (Lockwood et al., 2018).

Despite the numerous harmful consequences it may cause, militarism in policing also has certain advantages and may be useful in specific, strictly limited circumstances. A rigid hierarchy and discipline can be effective in securing large public gatherings, suppressing violent demonstrations, or responding to emergency situations such as natural disasters. Furthermore, the deployment of highly trained special units with a military structure is justified, but exclusively in high-risk interventions such as hostage rescue or the arrest of exceptionally dangerous and heavily armed individuals. However, Kesić and Zekavica (2018) emphasize that problems arise when this exception becomes the rule and paramilitary tactics begin to be used in routine police work. Moreover, a high level of police militarization may be useful for the exercise of the defensive function of the police, as discussed in the first part of this paper. In other words, militaristic characteristics of police organizations or their specific units facilitate the integration of the police into the state defense system under non-peacetime conditions. Such organizations can more easily be placed under military command and carry out military tasks.

Conclusion

The defensive function of the police and militarism in policing represent two complex phenomena that are historically, organizationally, and functionally intertwined. As demonstrated in this paper, the defensive function is the only police function that is not permanently active, but is activated in non-peacetime conditions, when the police assume a specific role of supporting the armed forces in the defense of the state. Its implementation requires significant organizational and functional changes and is regulated by strict norms of national and international law that protect its primarily civilian character.

On the other hand, militarism in policing, although rooted in the shared historical genesis of the police and the military, represents a predominantly negative phenomenon in contemporary democratic societies. As emphasized, militarization—through the adoption of military equipment, tactics, and a “warrior mentality”—leads to the erosion of public trust, an increase in the use of force and violence, and the neglect of the preventive and social-service functions of the police. It transforms the police from a service for citizens into a force that confronts the community, which is contrary to the principles of modern policing.

The central insight of this paper lies in the paradoxical relationship between these two concepts. Although militarism is harmful in everyday police work, its characteristics—such as a rigid hierarchy, discipline, and command structure—may facilitate faster and more efficient integration of certain police units into the defense system when such a need arises. A police organization with pronounced militaristic characteristics adapts more easily to the requirements of operating under military command.

Finally, the challenge for every democratic state lies in establishing an appropriate balance. It is necessary to develop the police as a civilian service for citizens, deriving its legitimacy from the trust of the community, and to actively pursue the process of demilitarization under regular conditions. At the same time, through clearly defined legal mechanisms, strategic planning, and training, the state must ensure that the police are prepared to effectively carry out their defensive function in extraordinary circumstances, without permanently undermining their essential nature. Further research into this issue, as well as its adequate treatment within educational programs for police and military personnel, is of crucial importance for understanding and improving the functioning of the overall security system.

References

- [1] Bieler, J. M. (2016). Police militarization: The state of the field. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 39(4), 605-620. <https://doi.org/10.1108/PIJPSM-01-2016-0005>
- [2] Bittner, E. (1970). *The Functions of the Police in Modern Society: A Review of Background Factors, Current Practices, and Possible Role Models*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office, National Institute of Mental Health.
- [3] Delehanty, C., Mewhirter, J., Welch, R., Wilks, J. (2017). Militarization and police violence: The case of the 1033 program. *Research and Politics*, 4(2), 1-7. <https://doi.org/10.1177/2053168017712885>
- [4] Đukić, B., Šetka, G., Đukić, P. (2015). *Aspekti bezbjednosti u lokalnim zajednicama u Republici Srpskoj*. [Aspects of Security in Local Communities in the Republic of Srpska]. Banja Luka: Evropski defendologija centar za naučna, politička, ekonomska, socijalna, bezbjednosna, sociološka i kriminološka istraživanja.
- [5] Jovičić, D., Šetka, G. (2023). *Organizacija i nadležnost policije*. [The Organization and Duties of the Police]. Banja Luka: Fakultet bezbjednosnih nauka.

- [6] Jovičić, D., Šetka, G. (2024). The Police as the Primary Guarantor of Security in the State. *Security Dialogues*, 15(2), 43-52.
- [7] Kesić, Z., Zekavica, R. (2018). Lice i naličje militarizacije policije. [The Two Faces of Police Militarization]. *Vojno delo*, 4/2018, 86–99. <https://doi.org/10.5937/vojdelo1804086K>
- [8] Kešetović, Ž., Korajlić, N., Tot, I. (2013). *Krizni menadžment*. [Crisis Management]. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije.
- [9] Lawson, E., Jr. (2018). Police militarization and the use of lethal force. *Political Research Quarterly*, 71(4), 1-13. <https://doi.org/10.1177/1065912918784209>
- [10] Lockwood, B., Doyle, M. D., Comiskey, J. G. (2018). Armed, but too dangerous? Factors associated with citizen support for the militarization of the police. *Criminal Justice Studies*, 31(2), 113-127. <https://doi.org/10.1080/1478601X.2017.1420652>
- [11] Manning, P. K. (2014). Role and Function of the Police. In G. Bruinsma & D. Weisburd (Eds.), *Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. New York, NY: Springer.
- [12] Masleša, R. (2011). *Policija i društvo*. [Police and Society]. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije.
- [13] McMichael, C. (2016). Pacification and police: A critique of the police militarization thesis. *Capital & Class*, 41(2), 1-18. <https://doi.org/10.1177/0309816816678569>
- [14] Milošević, G., Subošić, D. (2006). Elementi javne bezbednosti. [Elements of public security]. *Bezbednost*, 3('06), 399-413.
- [15] Mummolo, J. (2018). Militarization fails to enhance police safety or reduce crime but may harm police reputation. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 115(37), 9181-9186. <https://doi.org/10.1073/pnas.1805161115>
- [16] Novak, K., Cordner, G., Smith, B., Roberg, R. (2022). *Police & Society*, 9th Edition. New York: Oxford University Press.
- [17] Pejanović, Lj., Vejnović, D., Rakić, M. (2018). *Zaštitna funkcija bezbednosti u vanrednim situacijama*. [The Protective Function of Security in Emergency Situations]. Banja Luka: Evropski defendologija centar za naučna, politička, ekonomska, socijalna, bezbjednosna, sociološka i kriminološka istraživanja; Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske.
- [18] Pino, N. W., Wiatrowski, M. D. (Eds.). (2006). *Democratic Policing in Transitional and Developing Countries*. Aldershot, Hampshire: Ashgate Publishing, Ltd.
- [19] Pušelj, M., Jelenski, M. (2007). Policijski sustavi – realizacija policijske funkcije kroz ustroj. [Police systems - performing police functions through organization]. *Policija i sigurnost*, 16(1–2), 1–19.
- [20] Reiss, A. J., Jr. (1971). *The Police and the Public*. New Haven, CT: Yale University Press.
- [21] Robinson, C. D., Scaglion, R. (1987). The Origin and Evolution of the Police Function in Society: Notes toward a Theory. *Law & Society Review*, 21(1), 109-154.
- [22] Steidley, T., Ramey, D. M. (2019). Police militarization in the United States. *Sociology Compass*, 13(4), e12674. <https://doi.org/10.1111/soc4.12674>

[23] Stevanović, O., Subošić, D., Mijalković, S. (2012). Odbrambena funkcija policije kao sadržaj nauka odbrane. [The Defensive Function of the Police as a Subject of Defence Studies]. *Vojno delo*, 64(2), 225-235.

[24] Stevanović, O., Subošić, D. (2013). Policija u nemirnodopskim i drugim posebnim bezbednosnim stanjima. [Police in nonpeaceful and other special security conditions]. U: *Naučni skup sa međunarodnim učešćem „Međunarodno humanitarno pravo“* (str. 141–156). Priština – Kosovska Mitrovica: Pravni fakultet.

[25] Subošić D. (2013). Uvažavanje teritorijalnog principa organizovanja policije u Srbiji u zavisnosti od primene sektorskog načina rada. [Adherence to the Territorial Principle of Police Organization in Serbia in Relation to the Implementation of the Sectoral Method of Work]. U: *Tematski zbornik radova: Struktura i funkcionisanje policijske organizacije – tradicija, stanja perspektive* (str. 187–204). Beograd: Kriminalističko-policijska akademija.

[26] Subošić, D. (2017). *Organizacija i poslovi policije*. [The Organization and Duties of the Police]. Beograd: Kriminalističko-policijska akademija.

[27] Subošić, D., Stevanović, O. (2023). *Organizacija i poslovi policije*. [The Organization and Duties of the Police]. Beograd: Kriminalističko-policijski univerzitet.

[28] Vukašinović-Radojičić, Z., Subošić, D. (2007). Osnovna pravno-organizaciona obeležja savremene policije. [Basic legal and organizational features of modern police]. *Pravni život*, 10(2007), 703–715.

[29] Friedman, B. (2021). Disaggregating the Policing Function. *University of Pennsylvania Law Review*, 169(4), 925-999.

[30] Šetka, G., Đukić, P. (2025). Comparative Analysis of Police Systems in France and Germany. *Sociological Discourse*, 14(26), 65-83.

Summary

This paper analyzes two interrelated phenomena: the defensive function of the police and militarism in policing. The aim was, through a review of relevant literature, to highlight the specific characteristics of the defensive function, which is activated exclusively in non-peacetime conditions (a state of war or a state of emergency), and to explore its paradoxical relationship with the phenomenon of militarism in policing. In order to understand the distinctiveness of the defensive function, the paper first presents the other police functions that are constantly active: administrative, criminal, misdemeanor, normative, educational, and social-service functions. Particular emphasis is placed on the social-service dimension, which defines the police as a service for citizens, in contrast to the traditional repressive model.

The defensive function is activated exclusively in non-peacetime conditions, when the police change their mode of operation and adapt their organization and powers, acting in coordination with the military. At that time, their status and activities are regulated by norms of national and international law, which primarily treat the police as a civilian authority, except in cases of the direct incorporation of police units into the armed forces.

Militarism in policing is reflected in the adoption of military equipment, tactics, values, and organizational culture. This phenomenon has deep historical roots, as police and military functions were originally combined within a single authority. The paper identifies four dimensions of militarism: material (weapons and technology), cultural (language and values), organizational (command structure), and operational (military models of action). Numerous studies analyzed in the paper point to the distinctly harmful consequences of militarization under peacetime conditions. These include the deterioration of relations with the community, an increase in police violence, the weakening of the social function of the police, and the erosion of public trust. Militarization transforms the police officer from a “service provider” into a “warrior,” which is contrary to the principles of policing in democratic societies.

However, the central insight of the paper lies in the paradoxical relationship between the two observed phenomena. Although harmful in everyday police work, a certain degree of militarization—manifested in a rigid hierarchy, discipline, and command structure—may facilitate and accelerate the integration of the police into the defense system during non-peacetime conditions. A police organization with more pronounced militaristic characteristics adapts more easily to the requirements of operating under military command when its defensive function is activated. In this sense, the key challenge for contemporary police systems is finding a balance between maintaining a democratic, service-oriented model in peacetime conditions and ensuring effective transformation for the purpose of defending the state in non-peacetime situations. The state must strive for the demilitarization of the police under regular circumstances, while simultaneously, through clear legal mechanisms and training, ensuring police preparedness for the effective exercise of the defensive function when necessary, without permanently undermining the primarily civilian nature of the police.

Keywords: police, function, defense, militarism, military

© 2025 The Author. Published by Vojno delo (<http://www.vojnodelo.mod.gov.rs>). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

